

2.1.2020

Helsingin kaupunki
Kaupunkiympäristön toimiala
Liikenneliikelaitos
Toimitusjohtaja
hankinta hkl
00099 Helsingin kaupunki

Nivelraatiovaunujen ja M300-metrojunien ilmastointilaitteiden vuosihuoltojen ja vikakorjausten tilaaminen puitejärjestelynä

HEL 2019-013284 T 02 08 02 00

HANKINTAOIKAISUVAATIMUS HELSINGIN KAUPUNGIN LIKENNELIIKELAITOKSELLE

Oikaisuvaatimuksen tekijä

VR FleetCare Ltd ("VR FleetCare")
PL 488
00101 Helsinki
Yhteyshenkilö: Peter Guldbrand
peter.guldbrand@vr.fi

Oikaisuvaatimuksen kohde

Helsingin kaupungin liikenneliikelaitoksen (jäljempänä "HKL" tai "hankintayksikkö")
hankintapäätös 19.12.2019 nivelraatiovaunujen ja M300-metrojunien
ilmastointilaitteiden vuosihuoltojen ja vikakorjausten tilaamisesta puitejärjestelynä

Oikaisuvaatimuksen kohteen prosessiosoite

Sähköpostiosoite: helsinki.kirjaamo@hel.fi
Postiosoite: PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

1. Oikaisuvaatimuksen perusteet

VR FleetCare pyytää kunnioittavasti hankintayksikköä oikaisemaan 19.12.2019 päivättyä päätöstään nivelraatiovaunujen ja M300-metrojunien ilmastointilaitteiden vuosihuoltojen ja vikakorjausten tilaamisesta puitejärjestelynä. Puitejärjestelyssä kokonaistaloudellisesti edullisimmaksi katsottu ja siten ensisijaiseksi toimittajaksi valittu Lumikko Huoltopalvelut Oy:n ("Lumikko") tarjous tulee hylätä tarjouspyyntöä vastaamattomana eikä sitä tule valita puitesopimustoimittajaksi jäljempänä esitetyin perustein. Lisäksi VR FleetCaren osalta hankintayksikkö ei ole ottanut

2.1.2020

asianmukaisesti huomioon toimitettua selvitystä erityisasiantuntemuksesta raskaalle kalustolle, jonka osalta VR FleetCare ei ole saanut sille kuuluvia laatuspoikkeuksia. Hankintayksikön tulisi siis suorittaa tarjousvertailu uudelleen ja oikaista hankintapäätöstä näiltä osin, tai poistaa aikaisempi hankintapäätös ja antaa uusi päätös uudelleen suoritettuna tarjousvertailun perusteella.

Toissijaisesti, mikäli hankintayksikkö ei jostain syystä katsoisi tämän olevan mahdollista, hankintapäätös tulisi kumota ja aloittaa kilpailutus uudelleen alusta niillä jäljempänä esitetyin perustein, että tarjouspyyntö on ollut epäselvä eikä se ole ollut omiaan johtamaan yhteismitallisiin ja keskenään vertailukelpoisiin tarjouksiin.

2. Oikaisuvaatimusaika

Hankintayksikön hankintapäätöksen liitteenä olleen muutoksenhakuohjeen mukaan asianosaisen on esitettävä vaatimus 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintayksikön päätöksestä tai muusta ratkaisusta.

VR FleetCare on saanut tiedon hankintapäätöksestä 20.12.2019 (sähköposti [liitteenä 1](#)), joten hankinta-oikaisuvaatimus on jätettävä oikaisuvaatimusviranomaiselle viimeistään 3.1.2020.

3. Hankintapäätöksen sisältö

HKL:n vs. toimitusjohtaja on tehnyt päätöksen 19.12.2019 puitesopimuksista nivelraitiovaunujen ja M300-metrojunien ilmastointilaitteiden vuosihuolloista ja vikakorjauksista hankinta-asiakirjoissa tarkemmin ilmenevin ehdoin kokonaistaloudellisesti edullisimpien tarjouksien tehneiden toimittajien kanssa, joita olivat Lumikko Huoltopalvelut Oy ja VR FleetCare Ltd.

HKL järjesti puitejärjestelyinä tarjouskilpailun HKL:n raitiovaunujen ja M300-metrojunien ilmastointilaitteiden huolloista ja tarkistuksista kahden (2) vuoden aikana. Hankintamenettelyä käytettiin EU-kynnysarvon alittavaa avointa menettelyä.

Tarjosten vertailun ratkaisuperusteena on ollut kokonaistaloudellinen edullisuus. Tarjosten vertailu tehtiin molempien tarjosten osalta, sillä ne täyttivät hankintapäätöksen mukaan tarjoajille ja tarjouksille asetetut vaatimukset. Tarjouspyynnön mukaisesti puitejärjestelyyn valittiin toimittajat edullisimman tarjouksen perusteella seuraavassa järjestyksessä:

1. Lumikko Huoltopalvelut Oy
2. VR FleetCare Ltd.

4. Yksityiskohtaiset perustelut oikaisuvaatimukselle

Vertailukelvottomat hinnat

2.1.2020

Hankintayksikkö on valinnut Lumikon ensisijaiseksi toimittajaksi puitejärjestelyssä sillä perusteella, että sen tarjous on ollut kokonaistaloudellisesti edullisin. Hankintayksikkö on toimittanut hankintapäätöksen liitteenä 1 vertailutaulukon, joka sisältää yhteenvedon Lumikon ja VR FleetCaren pisteistä. VR FleetCare on kiinnittänyt huomiota siihen, että Lumikon antamat hinnat ovat huomattavan paljon alhaisemmat kuin VR FleetCaren antamat hinnat. Koska kyseessä on niin merkittävä hintaero, VR FleetCare epäilee, että Lumikko on antanut pyydetyt hinnat ilmastointilaittekohtaisesti eikä junayksikkökohtaisesti. Tämä koskee vertailutaulukon kohdissa "Nivelraitiovaunujen ja M300-metrojunien ilmastointilaitteiden vuosihuollot 2020 – 2021" ja "Nivelraitiovaunujen ja M300-metrojunien ilmastointilaitteiden vuototarkastukset 2020 – 2021" ilmoitettuja hintoja.

VR FleetCaren käsityksen mukaan HKL on tarjouspyynnössään tarkoittanut, että ilmastointilaittehuoltojen hinnat ilmoitetaan junayksikköittäin eikä per ilmastointilaitte. Vaikuttaisi siltä, että Lumikko on ilmoittanut huoltohinnat yhtä ilmastointilaitetta kohden eikä junayksikköä kohden, mikä selittäisi poikkeuksellisen alhaista hintaa. VR FleetCaren käsityksen mukaan M300-metrojunien osalta hinta on tullut antaa per junayksikkö, joka sisältää yhteensä neljä (4) ilmastointilaitetta. Nivelraitiovaunujen osalta VR FleetCaren käsityksen mukaan hinta on tullut ilmoittaa per kalustoyksikkö, joka sisältää yhteensä kolme (3) ilmastointilaitetta. VR FleetCare on antanut hintansa tämän mukaisesti.

Lisäksi vertailutaulukon kohdissa "Raitiovaunujen ja M300-metrojunien ilmastointilaitteiden vikahuollot 2020 – 2021" voittaneen tarjoajan ja toiseksi tulleen tarjoajan ilmoittamat tuntihinnat poikkeavat merkittävästi toisistaan siten, että Lumikon ilmoittamat hinnat vaikuttavat poikkeuksellisen alhaisilta. VR FleetCaren käsityksen mukaan tuntihintojen on tullut sisältää mahdolliset yötyö -yms. lisät, ja annettu tuntihinta soveltuu kaikkiin pyydettyihin töihin toteutuksen vuorokaudenajasta riippumatta. VR FleetCaren kokemuksen mukaan tällaisia huoltotöitä tehdään tyypillisesti yöaikaan, kun kalusto ei ole liikenteessä.

Mikäli tarjoajat ovat päätyneet antamaan eri yksikköhinnat koskien täysin erilaisia yksiköitä (ilmastointilaitteet/kalustoyksiköt), hintoja on mahdotonta vertailla keskenään eikä tarjousvertailua voida suorittaa vaarantamatta tarjoajien tasapuolista ja syrjimätöntä kohtelua hankintamenettelyssä.

Poikkeuksellisen alhainen tarjous

Hankintalain¹ mukaan hankintayksikön on vaadittava tarjoajalta selvitys tarjouksen hinnoista tai kustannuksista, jos tarjous vaikuttaa poikkeuksellisen alhaiselta. Hankintayksikkö voi hylätä hankinnan laatuun ja laajuuteen nähden hinnaltaan tai kustannuksiltaan poikkeuksellisen alhaisen tarjouksen, jos tarjoajan antama selvitys ja muu toimitettu näyttö ei tyydyttävästi selitä tarjottujen hintojen tai kustannusten alhaista tasoa.

Hankintayksikkö voi hylätä tarjouksen erityisesti, jos se arvioi, että tarjouksen hyväksyminen tarkoittaisi riskiä toimituksen laiminlyömisestä tai puutteellisuudesta,

¹ Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 29.12.2016/1397, 96 §

2.1.2020

tai jos hankintayksikkö arvioi tarjouksen hinnoittelun perustuneen virheelliseen käsitykseen tarjouspyynnön sisällöstä.²

Hankintapäätöksen liitteenä 1 olleen vertailutaulukon perusteella on selvää, että voittaneen tarjoajan hinnat ovat merkittävästi alhaisemmat kuin toiseksi tulleen tarjoajan. Hankintayksikön olisi tämän havaitessaan tullut varmistua siitä, että kyseessä ei ole poikkeuksellisen alhainen tarjous tai mahdollisesti tarjouspyyntöä vastaamaton tarjous ja mahdollisesti hylätä tarjous poikkeuksellisen alhaisena tai tarjouspyyntöä vastaamattomana. Mikäli taas tarjouspyyntö on johtanut siihen, että tarjoajat eivät ole ymmärtäneet mitä yksikköhintoja hankintayksikkö on pyytänyt antamaan, tarjouspyyntö on ollut siinä määrin epäselvä, että se ei ole tuottanut keskenään yhteismitallisia ja vertailukelpoisia tarjouksia.

Epäselvä tarjouspyyntö

Hankintalain 67 §:n mukaan tarjouspyyntö liitteineen on laadittava niin selväksi, että sen perusteella voidaan antaa keskenään vertailukelpoisia tarjouksia.

Tarjouspyynnössä on pyydetty ilmoittamaan yksikköhinta, jonka tarjoajat ovat ilmeisesti ymmärtäneet eri tavalla. VR FleetCare on käsittänyt, että yksikköhinnalla on tarkoitettu kalustoyksikön hintaa, ja Lumikko on ilmeisesti käsittänyt, että yksikköhinnalla on tarkoitettu yksittäisen ilmastointilaitteen hintaa.

Tarjouspyyntö on ollut hinnan ilmoittamisen osalta siinä määrin tulkinnanvarainen ja epäselvä, ettei se ole ollut omiaan tuottamaan yhteismitallisia ja keskenään vertailukelpoisia tarjouksia eikä siten turvaamaan tarjouskilpailuun osallistuvien tarjoajien tasapuolista ja syrjimätöntä kohtelua tarjousvertailussa.

Kilpailutuksessa halvimman kokonaishinnan saanut yritys on saanut parhaat hintapisteet eli yhteensä 70 pistettä. Laadulla on voinut saada 30 pistettä. Hinnalla on siten ollut ratkaiseva vaikutus kokonaistaloudellista edullisuutta arvioitaessa ja siten tarjoajien antamat yksikköhinnat ovat olleet ratkaisevassa roolissa tarjouskilpailussa.

Tarjousvertailun laatupisteet

VR FleetCare on tarjouksessaan toimittanut tarjouspyynnössä pyydetyt referenssit sekä selvityksen erityisasiantuntemuksesta raskaalle kalustolle. Hankintapäätöksen liitteenä 1 olleessa tarjousvertailussa ei ole kuitenkaan huomioitu lainkaan VR FleetCaren osalta toimitettua selvitystä erityisasiantuntemuksesta raskaalle kalustolle

Tarjousten vertailutaulukon kohdassa "Nivelraittiovaunujen ja M300-metrojunien ilmastointilaitteiden vuosihuollot 2020 – 2021", alakohdassa "Ryhmän yleiset kriteeri" (s. 4) lukee, että tarjouksen liitteeksi on ladattava selvitys, jossa ilmoitettu erityisasiantuntemus SELVÄSTI käy ilmi. VR FleetCaren sarakkeen kohdalla lukee, että mukana on liite "Selvitys erityisasiantuntemuksesta raskaalle kalustolle - VR

² Pekkala yms.: Hankintojen kilpailuttaminen 2017, s. 411

2.1.2020

FleetCare Ltd.pdf". Jostain syystä VR FleetCare ei ole kuitenkaan saanut lainkaan laatuasteitä kyseisestä kohdasta. Raskaan liikkuvan kaluston ilmastointilaittehuolloista olisi voinut saada viisi (5) laatuasteitettä ja VR FleetCare pyytääkin hankintayksikköä ottamaan huomioon kyseisen selvityksen tarjousvertailun laatuasteitä laskiessaan.

VR FLEETCARE

Peter Guldbrand
Kaupallinen johtaja

Liite 1

HKL:n sähköposti hankintapäätöksestä 20.12.2019